

Nr 31.

Av herr **Lindley**, angående den civila personalens vid »Underrättelser för sjöfarande» tjänsteställning m. m.

Vid 1934 års riksdag väcktes i andra kammaren en motion (II: 103) vari yrkades »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om, att den civila personalen vid »Underrättelser för Sjöfarande» sättes, redaktören på ordinarie och övrig personal på extraordinarie stat eller det i sin helhet vad gäller denna fråga ordnas så, som kommitterade av år 1928 i sitt betänkande föreslagit; samt dels

att riksdagen hemställer om, att sjökarteverkets styrelse utses på sätt kommitterade föreslagit, nämligen att fartygsbefälets organisation lämnas tillfälle förelägga Kungl. Maj:t förslag till kandidat till sjökarteverkets styrelse». I motiveringen för denna motion anfördes en del av de synpunkter nämnda kommitterade lagt på de i yrkandet nämnda frågorna.

Motionen hänvisades till statsutskottets 1:sta avdelning för behandling. Utskottet remitterade motionen för yttrande till försvarsväsendets lönenämnd. Efter det att lönenämnden inkommit till utskottet med begärt yttrande, avslög utskottet motionen såväl i den del lönenämnden yttrat sig som i övrigt. I sitt avslagsyrkande, vad det gällde första punkten i yrkandet i motionen, stödjer sig utskottet på lönenämndens uttalanden. I sin skrivelse har lönenämnden bl. a. anført, att riksdagen år 1920 beviljade ett reservationsanslag av 38.000:— kronor till »Underrättelser för Sjöfarande» och att »Anslaget till tidskriftens redigering och utgivning har sedermera utgått såsom reservationsanslag med oförändrat belopp». Detta senare meddelande är emellerid icke fullt riktigt. I bilaga till 1927 års statsverksproposition (under fjärde huvudtiteln punkten 122) meddelar dåvarande chefen för försvarsdepartementet, att genom beslut vid 1920 års riksdag årligen från och med år 1921 anvisats ett extra reservationsanslag. Anslaget, som tidigare utgjort 38.000 kr., nedsattes år 1924/1925 med hänsyn bland annat till förefintligheten av vissa besparingar å för ändamålet förut anvisade medel till 31.000:— och för det då löpande budgetåret (1927) med samma belopp. Således hade anslaget under denna senare tid varit nedsatt till ett lägre belopp än det lönenämnden uppgivit.

I sitt anslagsäskande hade sjökarteverkschefen för budgetåret 1927/1928 beräknat det erforderliga anslaget till 38.649:— kr., men med hänsyn till förefintlig reservation hemställt om 38.000:— kr. I samband med äskandet om anslag hade kartverkschefen hemställt att få anställa och avlöna en assistent från ifrågavarande anslag.

I sin motivering för anslagets höjande år 1927 hade chefen för sjökarteverket anført:

Bihang till riksdagens protokoll 1935. 3 saml. Nr 28—31.

»Enär den officer på stat, som senast uppehållit assistentbefattningen, överförts på övergångsstat och enligt generalorder skulle avgå den 1 oktober 1926, stode kartverket åter inför den tyvärr alltför ofta förekommande situationen att på ett eller annat sätt söka få assistentbefattningen besatt. Visserligen hade det förutsatts, att befattningen skulle kunna uppehållas med övertalig personal, men stode någon lämplig person av denna kategori icke att erhålla. Under de icke fullt sex år, som kartverket handhaft bestyret med utgivandet av tidskriften, hade sex personer tjänstgjort som assistenter. Som den nuvarande redaktören passerat 60-årsåldern, vore det med tanke på tidskriftens framtida skötande nu nödvändigt att så söka ordna assistentbefattningen, att assistenten framdeles kunde övertaga redaktörsbefattningen. Det gällde att söka få en språkkunnig och nautiskt bildad person, som nu och för framtiden uteslutande ville ägna sig åt detta arbete. Utan att erbjuda en lämplig aspirant skäligen avlöningsförhållanden torde dock detta icke vara möjligt». Departementschefen förordade riksdagen vad sjökartverkschefen sålunda anfört och riksdagen beslutade i enlighet härmed, vadan anvisades ett reservationsanslag av 38.000 kronor till utgivning och redigering av tidskriften.

Av ovanstående framgår med all önskvärd tydlighet, att meningen varit den att assistentbefattningen skulle tillsättas med en person som sedermera skulle kunna övertaga redaktörsbefattning och även att man ansett assistentbefattningen så betydelsefull, att anställningsförhållandena föreslagits bliva sådana att man kunde räkna med att assistenten skulle stanna kvar i sin tjänst och för det dåvarande och för framtiden ägna sig åt tidskriften. Otvetydigt utgick man från att assistent- såväl som redaktörsbefattningarna skulle bliva ordinarie eller i varje fall, att den senare skulle bli en ordinarie befattning medan man möjligen räknat med att assistentbefattningen skulle kunna vara extraordinarie. Av kartverkschefens yttrande framgår vidare att man ville komma ifrån förhållandet med täta byten på assistentposten och även att, då den dåvarande redaktören för tidskriften avginge från sin tjänst, den då tjänstgörande assistenten skulle flyttas upp till redaktör. Den dåvarande kartverkschefen avgick emellertid före redaktören för tidskriften. Efterträdaren i ämbetet hade en annan uppfattning av frågan. De löften, som tydligt lämnats assistenten, ansåg man sig icke vara förpliktigad att hålla, vilket bevisas därav att den nye sjökartverkschefen som redaktör för tidskriften tillsatt en pensionerad officer. Att märka är att denne officer icke tidigare på något sätt varit knuten till tidskriften eller handelssjöfarten. Skiftena på de båda posterna skedde för ungefär tre år sedan, redaktörsskiftet en tid efter skiftet på sjökartverkschefsposten.

Den nuvarande sjökartverkschefen har således ansett sig kunna handla utan hänsyn till vad hans föregångare i ämbetet ansett vara det riktiga och han har även förbisett det förhållandet, att riksdagen beviljat anslag i enlighet med dåvarande sjökartverkschefens intentioner, vilka intentioner även delats av Kungl. Maj:t.

Den assistent som nu finnes anställd vid tidskriften har varit i tjänst sedan år 1926. Denna assistent är sjökaptan och reservofficer. Redan vid tiden för

anställningen var han väl förtrogen med de olika grenarna inom sjöfarten och klart är att han under de år han varit assistent vid tidskriften förvärvat sig god färdighet för fullgörande av sitt, för sjöfarten så betydelsefulla värv.

Den förutvarande sjökarteverkschefen har också i denna fråga i sitt underdåniga utlåtande den 31 augusti 1928 över särskilda kommitterades betänkande angående sjökarteverkets arbetsuppgifter m. m. yttrat: »Att den avsedda utvecklingen ej ännu kunnat komma till stånd har varit beroende på ogynnsamma arbetsförhållanden inom redaktionen. Ända till dess efter beslut av 1926 års riksdag om anvisande av medel för anställande av en redaktörs-assistent en sådan antagits, bestreds denna befattning av kommenderade officerare, som efter att i bästa fall hava tjänstgjort i befattningen så pass länge, att de hunnit förvärva något så när nöjaktig erfarenhet, blevo bortkommanderade. Redaktören kunde därför ej erhålla erforderlig hjälp för utvecklingen av tidskriften. Tack vare ovannämnda riksdagsbeslut hava emellertid förhållandena vida förbättrats i detta avseende». Att märka är även att nämnda assistent under redaktörens semestrar och sjukdomsfall på ett dugligt och tillfredsställande sätt upprätthållit redaktörsbefattningen och detta långt innan den nuvarande redaktören tillsattes.

Vidare bör erinras om att anslaget till tidskriften, varom i det föregående talats, varit under viss tidpunkt högre än de omnämnda 38.000 kronorna. Intill slutet av år 1926 utgick nämligen till tidskriften eller rättare till avlöning till assistent ett belopp av omkring 7.000 kronor per år. Assistentbefattningen sköttes då av en kommenderad kapten, som då erhöll lön, dyrtidstillägg m. m. från flottan. Detta förhållande har lönenämnden, i sitt till statsutskottet avgivna yttrande över motion II: 103/1934, icke beaktat eller antytt.

I ovanberörda motion framhålles, att kommitterade vänt sig mot att till de högst avlönade posterna användes officerare som blivit pensionerade, och detta därför att dessa då komma i bättre eller nära nog bättre löneställning än den de hade medan de voro i aktiv tjänst. Detta förhållande synes i dessa tider vara värt allt beaktande. I åberopad motion framhölls även, att den ifrågasatta omändringen, vad det gällde redaktionspersonalen, borde kunna verkställas utan ökade kostnader för statsverket. Detta under förutsättning att statsanslaget, 38.000 kronor, användes uteslutande till det ändamål, vartill det var avsett. Mot detta antagande gjordes inga invändningar vare sig av lönenämnden eller utskottet, varför man får utgå från att antagandet var riktigt. Några ändrade förhållanden ha sedan dess icke inträffat, som göra det troligt, att anslaget skulle behöva ökas, även om redaktören för tidskriften sättes på ordinarie och övrig personal på extra ordinarie stat.

Lönenämnden har vid sitt ställningstagande till ärendet icke tagit hänsyn till de yttranden i frågan som från olika sjöfartssammanslutningar tillställts utskottet, av vilka yttranden tydligt framgår att tidskriftens notisomfattning i verkligheten betydligt överflyglar den i sjökarteverkschefens cirkulär av den 24 oktober 1931 till olika sjöfartssammanslutningar och i styrelsens för sjökarteverket underdåniga betänkande av den 25 oktober 1930 till Kungl. Maj:t uppgivna omfattningen. Lönenämnden anför att utredningen rörande plan-

läggning av sjökarteverkets framtida arbete m. m. varit underkastat bl. a. statens organisationsnämnds överarbetning, men intet om den erinran som anförts i organisationsnämndens utredning och förslag rörande tidskriftens notisomfattning, nämligen: »att Underrättelser för sjöfarande synas kunna än mera till innehållet beskåras. Särskilt synas uppgifterna rörande utom-europeiska farvatten alltjämt vara av en vidlyftighet, som knappast kan vara nödvändig i en svenskspråkig publikation».

Lönenämnden har också i sitt yttrande till utskottet anført: »Emellertid torde man kunna utgå ifrån att det vid den omprövning av sjökarteverkets organisation m. m., som i anledning av berörda förslag torde komma att företagas, även frågan om lämpligaste anordningen beträffande ifrågavarande redaktionspersonals anställning toges under övertägande». Utskottet har följt detta lönenämndens yttrande. I sjökarteverkschefens framställning till styrelsen för sjökarteverket, rörande verkets organisation och därmed sammanhängande spörsmål, har emellertid sjökarteverkschefen ej tagit ifrågavarande redaktionspersonals anställning under övertägande. I nämnda styrelses underdåniga framställning i augusti 1934 har således denna redaktionspersonals anställning fullkomligt förbisetts. Oaktat detta har framställningen rörande organisationen likväl i nämnda underdåniga skrivelse ansetts böra upptagas till slutlig lösning. Man har all anledning fråga sig varför det skall anstå med att vidtaga åtgärder för beredande av en tryggare ställning åt personalen vid »Underrättelser för sjöfarande». Då därtill kommer att man redan år 1927 varit inne på de anställningsformer, som nu föreslås, anser jag att frågan nu bör kunna lösas.

På grund av ovanstående tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att den civila personalen vid »Underrättelser för Sjöfarande» sattes, redaktören på ordinarie och övrig personal på extraordinarie stat, eller det i sin helhet vad gäller denna fråga ordnas så som kommitterade av år 1928 i sitt betänkande föreslagit.

Stockholm den 17 januari 1935.

Charles Lindley.